

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

การดำเนินงานใด ๆ (1) ก็ตามจำต้องประกอบด้วยเรื่องของคน เงิน วัสดุ และการจัดการ หรือเรียกว่า 4 M'S (Man, Money, Materials and Management) และในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวทั้ง 4 นั้น คนเป็นปัจจัยในการดำเนินงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ถึงแม้ว่าจะมีงบประมาณในการปฏิบัติงานอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องมือ ที่ทันสมัย รวมทั้งมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพสักเพียงใด การดำเนินการนั้นก็ไม้อาจจะดำเนินให้บรรลุผลสำเร็จไปค่ายก็ ถ้าหากปัจจัยที่สำคัญคือคน

การวางแผนกำลังคน (3.6) เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดปริมาณและคุณภาพของกำลังคนที่ต้องการในอนาคตให้มีความสอดคล้องกับการขยายตัวของปริมาณงาน การเปลี่ยนแปลงของลักษณะงาน การศึกษาและประเมินลักษณะและปริมาณของกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบัน หลังจากนั้นแล้วจึงวางแผนหรือโครงการปฏิบัติให้ใ้ไ้มาซึ่งกำลังคนที่ต้องการในลักษณะของการใ้มาของกำลังคนนี้จะต้องให้ทันต่อเวลาและความต้องการขององค์กรค่าย นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการใ้กำลังคนที่ใ้มาใ้สามารถปฏิบัติงานใ้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด กำลังคนจะต้องปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความสามารถและเตรียมกำลังคนไว้พร้อมที่จะทดแทนเสมอ หากมีตำแหน่งใ้ว่างลง

การวิจัยเรื่องการวางแผนกำลังคน (5) ใ้มีการศึกษาและทดลองใ้มาเป็นเวลานานแล้ว เริ่มตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1950 รัฐบาลสหรัฐใ้ค้นคว้าเทคนิคในการวิเคราะห์การวางแผนกำลังคนเพื่อพัฒนาบุคลากรของกองทัพใ้มีคุณภาพ หลังจากนั้นใ้ใ้ผู้ทำการศึกษาเทคนิคต่าง ๆ โดยนำคณิตศาสตร์มาประยุกต์ เช่น ค.ศ. 1955 นายริชาร์ด ซี กิโนโลค ใ้สร้างโมเดลคณิตศาสตร์ของการวางแผนกำลังคน (Manpower Planning Mathematic Models) ค.ศ. 1966 นายเฮอ์เบิร์ต จี ฮันแวน ใ้ใช้วิธีการวิเคราะห์มาร์คอฟ (Markov Analysis) ในการตรวจสอบการเคลื่อนไหวกำลังคนและแนวโน้ม

ของกำลังคนในอนาคต ค.ศ. 1972 นายมาร์คัส จี แชนเคอร์ ได้พัฒนาการวิเคราะห์
อนุกรมเวลาเพื่อใช้ในการพยากรณ์การวางแผนกำลังคน จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป
กระทั่งปัจจุบันนี้

การบริหารกำลังคนมีแนวปัญหาหลักอยู่ 3 ประการ คือ (1,2)

(1) ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมของบุคลากรในองค์การว่า ในปัจจุบันมี
พนักงานเท่าไร พอเพียงกับปริมาณงานหรือไม่ และพนักงานในปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ตรง
กับคุณสมบัติหรือความสามารถที่มีอยู่หรือไม่เพียงใด และหากไม่มีความเหมาะสมจะต้อง
เพิ่ม - ลด จำนวนพนักงานลงไปเท่าใด หรือทำการสับเปลี่ยนคนให้ไปทำงานตรงกับ
ความถนัดของแต่ละคน ความเหมาะสมของกำลังคนจะมีผลต่อความประหยัคและประสิทธิ
ภาพในการดำเนินงานขององค์การอย่างยิ่ง การศึกษาความเหมาะสมช่วยในการปรับปรุง
บุคคลให้เหมาะสมกับองค์การ

(2) ปัญหาเกี่ยวกับกำลังคนทดแทน องค์การได้มีการจัดเตรียมพนักงานที่มี
คุณสมบัติเหมาะสมไว้พร้อมที่จะเข้าทำงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ได้ทันทีหรือไม่ ผู้ทดแทน
มีจำนวนกี่คนพร้อมที่จะทำงานได้เวลาใด หากเกิดการขาดแคลนกำลังคนขึ้นมาและไม่
สามารถหาคนทำงานทดแทนได้ อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ การจัด
กำลังคนทดแทนจะต้องมีการจัดทำเป็นประจำเพื่อรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
การจัดตั้งกำลังคนทดแทนช่วยให้บรรเทาการขาดแคลนแรงงานได้และสนองความต้องการ
แรงงานได้ทุกขณะ

(3) ปัญหาการจัดทำแผนความต้องการกำลังคนในอนาคต องค์การจะต้อง
ดำเนินการสรรหาคนหรือให้คนออก ในแต่ละตำแหน่งจำนวนเท่าใด และเวลาใดในอนาคต
องค์การย่อมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่นการเพิ่มตำแหน่งใหม่ การขยายสายงาน
การยุบตำแหน่ง การลดสายงาน การวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนจะต้องคำนึงถึงการ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การด้วย การจัดทำแผนกำลังคนจะช่วยให้ผู้บริหารและ
ฝ่ายบุคลากรสามารถบริหารและจัดการด้านกำลังคนได้อย่างมีแนวทางที่ถูกต้อง

การวางแผนกำลังคนที่ดีนั้นจะสามารถช่วยองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้รับประโยชน์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

- ช่วยให้องค์การมีแนวทางเกี่ยวกับการใช้กำลังคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญ
- ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ด้านการบริหารงานบุคคล เช่น ปัญหาการขาดแคลนกำลังคน ปัญหางานล้นคนและคนล้นงาน ปัญหาการเข้า - ออกงานสูง เป็นต้น
- ช่วยในการคาดคะเนหรือพยากรณ์ความต้องการกำลังคนล่วงหน้าสำหรับแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- ช่วยประหยัดทรัพยากรและงบประมาณ

การวางแผนกำลังคนนั้นมีกระบวนการในการวางแผนกำลังคนซึ่งจะประกอบด้วยกิจกรรมใหญ่ ๆ อยู่ 5 ประการ คือ

- การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับกำลังคน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนบุคคลเกี่ยวกับการทำงาน เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของกำลังคนในองค์การและข้อมูลอื่น ๆ
- การวิเคราะห์สภาพกำลังคนในเรื่องจำนวนและคุณภาพว่า มีคนที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะเป็นอย่างไร เหมาะสมกับภารกิจขององค์การหรือไม่
- การพยากรณ์ เป็นการคาดคะเนล่วงหน้าในอนาคตว่าจำเป็นต้องมีกำลังคนเพื่อปฏิบัติงานเป็นจำนวนเท่าไร ต้องมีคุณภาพในระดับใด และคาดคะเนด้วยว่ากำลังคนที่มีอยู่แล้วจะเหมาะสมและเพียงพอกับภารกิจที่จะเพิ่มขึ้นใหม่ในอนาคตหรือไม่ ควรจะมีแผนดำเนินการประการใด เพื่อให้ได้กำลังคนมาทำงานตามที่ต้องการได้
- ตรวจสอบ แก้ไข แผนกำลังคนและนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคล
- การประเมินผล

เนื่องด้วยในระยะสิบปีเศษที่ผ่านมาได้มีการเพิ่มส่วนราชการและอัตรากำลังข้าราชการอย่างรวดเร็ว (2) เช่นในระหว่างปี พ.ศ. 2512 - 2522 ได้เพิ่มกรมขึ้นจาก 113 กรมเป็น 131 กรม เพิ่มกองขึ้นจาก 827 กอง เป็น 1,264 กอง (กว่า 50%) เพิ่มจำนวนข้าราชการจาก 434,000 คน เป็นประมาณ 788,000 คน (เกือบ 90 %) หรือปีละประมาณเกือบ 7 % ในขณะที่ประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นเพียงปีละ 2.2 %

นอกจากจำนวนข้าราชการจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว จำนวนลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน

การเพิ่มจำนวนข้าราชการและลูกจ้างอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลต้องจ่ายเงินเดือน ค่าจ้าง และค่ารวมค่าตอบแทน ค่าสวัสดิการอื่น ๆ แล้วค่าใช้จ่ายด้านบุคคลของรัฐจะเป็นจำนวนสูงถึงประมาณ 40 % ของงบประมาณ เมื่อคำนึงถึงว่ารัฐบาลต้องมีการระดมเงินกู้ และการป้องกันประเทศแล้ว ก็จะมีเงินเหลือเพื่อพัฒนาเพียงเล็กน้อย

นอกจากการเพิ่มจำนวนบุคลากร และค่าใช้จ่ายด้านบุคคลที่มากขึ้นแล้วนั้น ยังมีปัญหาอื่นอีกที่ทำให้การปฏิบัติงานบริหารบุคคลไม่ไต่ประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ปัญหาคนล้นงาน ปัญหาคนล้นคน ปัญหาจัดคนทำงานไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ปัญหาความขาดกำลังคนที่จะทดแทนตำแหน่งอื่น ๆ ที่อาจว่างลง และปัญหาไม่สามารถประมาณความต้องการจำนวนคนขององค์การในอนาคตได้ ปัญหาเหล่านี้มิได้เกิดเฉพาะในหน่วยงานราชการเท่านั้น ในหน่วยงานเอกชนก็มีปัญหาในลักษณะนี้เช่นกัน

จากรายงานสถิติการจ้างงาน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการขยายตัวของขนาดและความซับซ้อนขององค์การ มีมากขึ้นจำนวนกำลังคน และค่าใช้จ่ายด้านบุคคลเพิ่มมากขึ้นจนอาจก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานในอนาคต ควรจะค้นหาแนวทางในการปรับปรุงวิธีการบริหารงานบุคคลให้ทันสมัย รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล กำลังคน ได้ครบถ้วนถูกต้อง วิเคราะห์ประมวลผลการวางแผนกำลังคน การใช้คนให้คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดพิมพ์รายงานผลเสนอผู้บริหาร ให้พิจารณาตัดสินใจได้ทันที การวิจัยนี้มุ่งเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาปรับปรุงระบบการวางแผนกำลังคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคล และลดค่าใช้จ่ายซึ่งจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

โดยทั่วไป การจัดทำแผนกำลังคนมักใช้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติด้วยมือ แต่ในการวิเคราะห์บางประการอาจจะทำได้ หรือทำได้ก็จะต้องสิ้นเปลืองเวลาและอาจผิดพลาด

ไม่ยุติธรรม เช่น การจัดการ คำนวณหาความต้องการกำลังคนในอนาคต ในทางปฏิบัติ ผู้ทำการวิเคราะห์จะต้องพิจารณาตำแหน่งที่ถูกลบเลิก และตำแหน่งเปิดใหม่ แล้วดำเนินการ สัมเปลี่ยนคนและจักรวรรคนระหว่างตำแหน่งกลุ่มนี้ กับตำแหน่งอื่น ๆ ในองค์กรเป็น ชั้นกัน แล้วจึงไปวิเคราะห์ความต้องการของตำแหน่งปกติต่อไป ซึ่งหากองค์กรมีประเภท ตำแหน่งมากมายย่อมต้องเกิดความยุ่งยากในการวิเคราะห์ และสิ้นเปลืองเวลา ในกรณี ที่มีตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดว่างลง องค์กรจะต้องค้นหารายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ขึ้นมาเพื่อพิจารณาคัดเลือก บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งที่ว่าง ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่จะต้อง ตรวจสอบดูใบบันทึกประวัติของทุก ๆ คน ที่อยู่ในขอบเขตดังกล่าว แล้วคัดลอกออกมา หากมีจำนวนคนที่อยู่ในขอบข่ายมาก ก็จะสิ้นเปลืองเวลาในการค้นตรวจสอบ พิจารณา เป็นอย่างยิ่ง ทำให้เสียเวลาในการค้นหาผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม บางครั้งเกิดความผิดพลาด ในการพิจารณาก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม นอกจากนั้นยังทำความเบื่อหน่ายแก่ผู้ ปฏิบัติงานด้วย

ปัจจุบันได้มีการนำคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วยในการทำงานต่าง ๆ ในสำนักงาน บุคคลก็ได้มีการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลเพื่อใช้ในงานต่าง ๆ เช่น การพิจารณาเงิน เลื่อน การพิจารณา สัมเปลี่ยนย้าย การจัดทำรายงานสถิติต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่า หากได้ทำการวิจัยเรื่องนี้ขึ้นโดยศึกษาทฤษฎีแนวทางในการ วิเคราะห์ จัดทำแผนกำลังคน จัดสร้างระบบข้อมูลสถิติ และจัดทำรายงานโดยใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกำลังคน ทำให้เกิดความสะดวกสบาย ความถูกต้องรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารงานบุคคลและลดค่าใช้จ่ายด้านบุคคลลงได้

1.2 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อออกแบบระบบการวางแผนกำลังคน โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการ ประมวลผล
- (2) สร้างโปรแกรม

1.3 ขอบเขตในการทำวิทยานิพนธ์

1. แผนกำลังคนที่จัดทำเป็นแผนกำลังคน ระยะสั้น 1 - 5 ปี
2. ทฤษฎีในการวิเคราะห์ และแนวทางในการดำเนินงาน จัดทำแผนกำลังคน ยึดแนวการจัดแบ่งส่วนราชการ และจัดอัตรากำลังข้าราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีและเทคนิคการวางแผนกำลังคนของกองวิชาการ ก.พ.
3. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกศึกษาและออกแบบระบบงานการวางแผนกำลังคนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. การประมวลผลด้วยเครื่องจักร ใช้คอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ ไอบีเอ็ม 3031 การเขียนคำสั่งใช้ภาษา พีแอล/1

1.4 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

1. ศึกษาโครงสร้างขององค์การ
2. วิเคราะห์และออกแบบระบบรายงาน
3. วิเคราะห์และออกแบบระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการวางแผนกำลังคน
4. ทดสอบระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้ข้อมูลจริง
5. จัดทำเอกสารคู่มือระบบงานและการใช้งาน
6. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ระบบงานใหม่ที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการดำเนินการจัดทำโครงการวางแผนกำลังคนที่ใช้ปฏิบัติงานได้จริง

2. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคนล้งงานและงานอื่นคน
3. เป็นแนวทางให้องค์กรสามารถจัดคนทดแทนที่เหมาะสมเข้าปฏิบัติงานแทนที่
ในตำแหน่งที่ว่างได้อย่างรวดเร็ว
4. ช่วยให้สามารถจัดทำแผนความต้องการกำลังคนในอนาคตของแต่ละตำแหน่ง
ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและประหยัด